

We gaan meer thuiswerken, maar het kantoor blijft belangrijk

Wat wordt de rol van het kantoor, nu de lockdown van thuiswerken het 'nieuwe normaal' heeft gemaakt? Wim Pullen, directeur van het Center for People and Buildings over de resultaten van 'We werken thuis', een grootschalig onderzoek onder ruim 40.000 kantoorwerkers.

Wim Pullen studeerde aan de TU Delft en was tot 2000 werkzaam als directeur Onderzoek bij de voormalige Rijksgebouwendienst. In dat jaar richtte hij het kenniscentrum Center for People and Buildings (CfPB) op samen met Hans de Jonge, nu emeritus hoogleraar TU Delft. Het CfPB wil kennis over mens, werk en werkomgeving toepasbaar maken voor bedrijven en overheden, en onderzoekt daartoe complexe huisvestingsvraagstukken in met name de kantoren- en onderwijssector. De volledige breedte van de samenleving vormt daarbij het decor. Vorig jaar deed het CfPB in samenwerking met Aestate/Ontrafelexperts, TU Delft en TU Eindhoven onder de noemer 'We werken thuis' een grootschalig onderzoek naar (gedwongen) thuiswerken onder ruim 40.000 kantoorwerkers. Belangrijke conclusie: een meerderheid van hen geeft aan thuis productiever te zijn dan op kantoor.

Kun je in het kort iets vertellen over het onderzoek en de resultaten?

"We wilden onderzoeken welke effecten thuiswerken heeft op de continuïteit van de bedrijfsvoering, en welke consequenties het heeft voor de sociale cohesie, samenwerken, gezondheid en vitaliteit. Daarom hebben we van eind maart 2020 tot eind december thuiswerkers via negen wekelijkse vragenlijsten gevraagd naar hun ervaringen met thuiswerken. Daarbij kwamen vragen aan de orde over bijvoorbeeld het functioneren van (communicatie)technologie en het aansturen van medewerkers. Ook was er aandacht voor de inrichting van de thuiswerkplek en de ervaren productiviteit van thuiswerkers.

Het antwoord op de eerste onderzoeksvraag is positief: het werk gaat gewoon door en laat zich organiseren. Meer dan de helft van de respondenten (55 procent) gaf aan thuis productiever te zijn dan op kantoor, thuiswerkers beoordeelden hun eigen productiviteit met een 7,7. Dat is ruim een punt hoger

FOTO LINKS
Wim Pullen.
 (Foto: Rindert van der Toren)

RECHTS
Gegevens over gezondheid en vitaliteit tijdens het thuiswerken.

dan de productiviteit op kantoor pre-corona. Daarbij valt op dat vooral de mensen met een goede werk-privé balans, zelfmotivatie en tevredenheid over het thuiswerken een hogere productiviteit rapporteren. Ook de mogelijkheid om thuis geconcentreerd te kunnen werken leidt tot verhoging van de productiviteit. Het maakt uiteraard nogal verschil of je op een rustige plek zit of met meerdere personen aan de keukentafel. Bijna driekwart van de deelnemers aan het onderzoek vond de thuiswerkplek geschikt voor het doen van kantoorwerk, 70 procent kon zich beter concentreren. Alleen het samenwerken ging volgens een derde van de respondenten minder goed dan op kantoor. Ook na corona wil 82 procent van de respondenten vaker thuis gaan werken, de meerderheid vindt daarbij een à twee dagen verplicht thuiswerken geen probleem. Een overgroot deel van de deelnemers aan het onderzoek gaf aan in de toekomst de thuiswerkplek beter in te willen richten.”

Julie hebben ook de fysieke en mentale gevolgen van het verplicht thuiswerken onderzocht. Wat is daar uitgekomen?

“Een van de uitkomsten van het onderzoek is dat mensen door het verplicht thuiswerken minder zijn gaan bewegen. Zeker in het eerste cohort – gemeten van april-juni 2020 – hebben we gezien dat naarmate de tijd vorderde, het bewegen afnam. Mensen hoeven niet meer naar kantoor te reizen, en zitten vaak een groot deel van hun werkdag in online afspraken en vergaderingen.

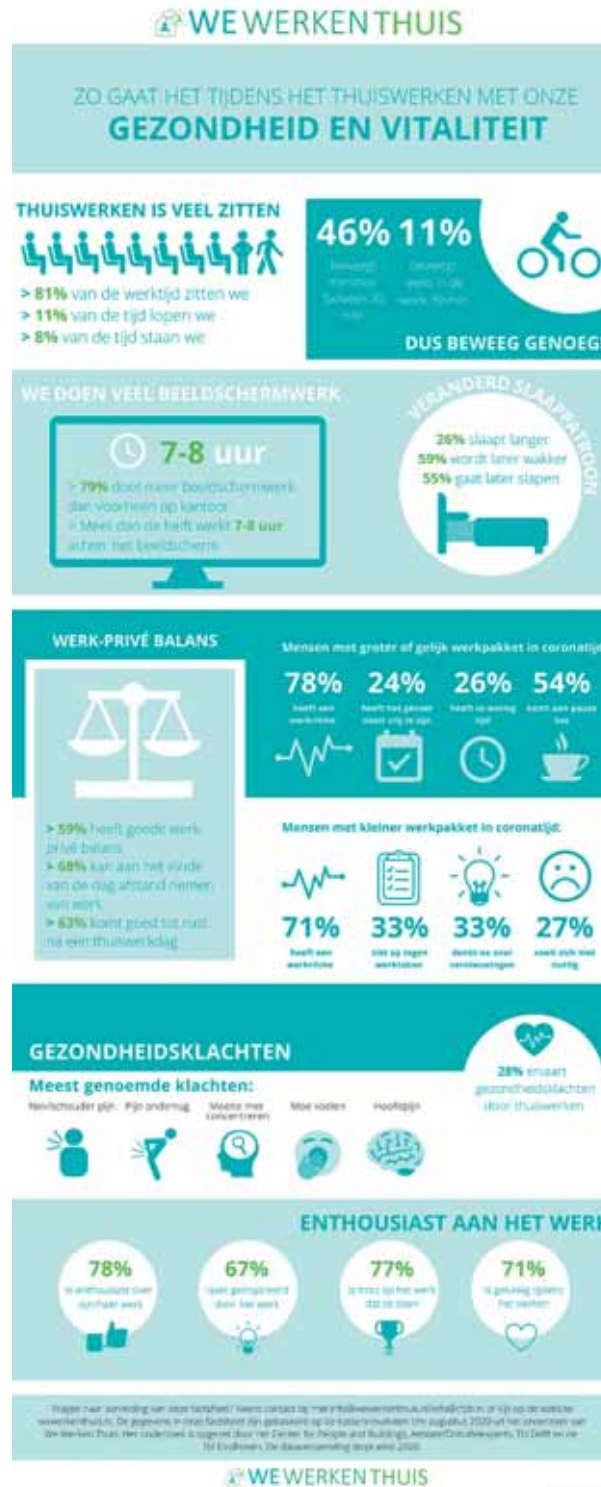
Vooraf in het begin van de thuiswerkperiode zag je dat er veel overleg werd gevoerd. Gedurende het onderzoek liep de frequentie hiervan terug, vaak met wederzijds goedvinden – zolang mensen maar bereikbaar waren.

In de loop van het onderzoek zagen we het percentage fysieke klachten afnemen ten opzichte van het percentage mentale – zoals moeheid aan het begin van de dag, hoofdpijn en gebrek aan energie. De belangrijkste voorspeller voor gezondheidsklachten lijkt de werk-privé balans: is die niet goed, dan nemen klachten toe. In mindere mate worden klachten beïnvloed door bevlogenheid, productiviteit, geslacht, leeftijd en slaappatroon.”

Hoe kunnen bedrijven en organisaties zich voorbereiden op meer thuiswerken in de toekomst?

“Het kantoor blijft nodig, want dat is de plek waar je je collega’s ziet en samen problemen oplost. Samenwerken gaat beter op kantoor dan thuis, ondanks Zoom en Teams. Je mist toch veel input bij online meetings. Bedrijven en organisaties willen allemaal ‘hybride’ gaan werken, hoewel sommige managers al aangeven het te veel gedoe te vinden. Het is echter nog onduidelijk hoe dit precies moet worden ingevuld. Er zijn op dit moment in verband met corona nog veel onvoorspelbare factoren en grote onzekerheden: hoeveel mensen gaan zich

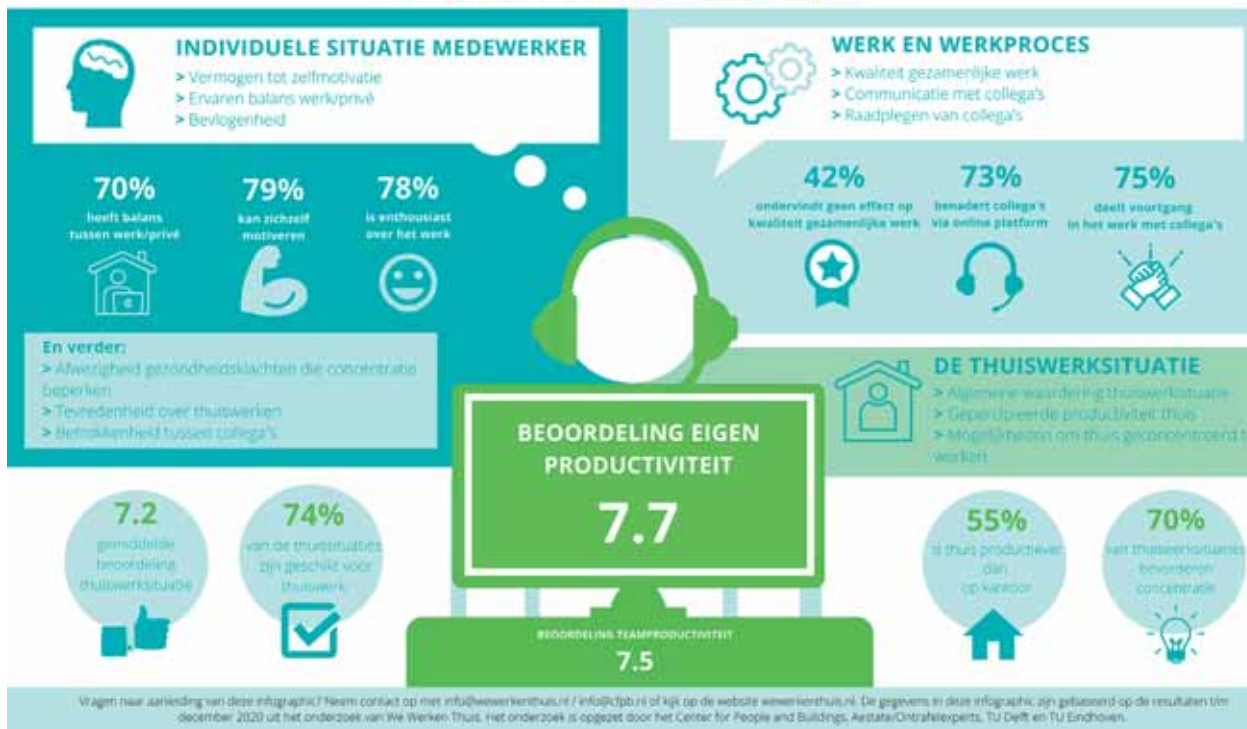
‘Ook na corona wil 82 procent van de respondenten vaker thuis gaan werken’

laten vaccineren bijvoorbeeld, en hoe weet je als werkgever dat werknemers zich aan de coronamaatregelen houden in de thuissituatie? Ook het woon-werkverkeer is een onzekere factor: gaan mensen in volgepakte treinen naar kantoor? Qua fysieke inrichting van de kantooromgeving zijn er nu natuurlijk al veel maatregelen getroffen om de anderhalve meter afstand te waarborgen. Denk aan panelen en vloerstickers. Ik zou werkgevers willen aanraden om even geduld te hebben, en geen drastische maatregelen te nemen op de korte termijn. Dus niet meteen allerlei informeel zitmeubilair

FACTOREN DIE BIJ THUISWERKEN POSITIEF INVLOED HEBBEN OP PRODUCTIVITEIT

naar binnen gaan dragen, want de scheiding tussen werken en ontmoeten is niet te maken. Voor de middellange termijn zou ik scenario-onderzoek doen: iedere uitkomst is denkbaar, dus creëer een aantal varianten tussen de twee uitersten van volle en lege kantoren. Betrek de werkvloer erbij, en de ondernemingsraad, want die heeft instemmingsrecht op arbeidsomstandigheden – heel belangrijk.”

‘Het kantoor blijft nodig, want dat is de plek waar je je collega’s ziet en samen problemen oplost’

Jullie hebben december vorig jaar het onderzoek afgerond, maar we werken nog steeds thuis. Gaan jullie vervolgonderzoek doen?

“Vorig jaar hebben we het onderzoek “We werken thuis” gedaan, nu gaan we verder met ‘Werk in Transit’ (WIT). We gaan daarvoor in grote lijnen op dezelfde manier te werk als bij het vorige onderzoek, een combinatie van ervaringen en kennisdelen waarbij de vragen liggen op het terrein van facilitair, huisvesting en inrichting maar ook – en misschien wel juist – op de aanpalende terreinen: P&O, leidinggeven, samenwerken, identiteit. We onderzoeken daarbij een ontwikkeling die al gaande was voor corona, naar meer outputgericht werken in zelfsturende teams. Deze ontwikkeling zet zich door: betekent dit dat je het werk meer moet organiseren vanuit de vrijheid die je aan werknemers geeft? Heel veel organisaties lopen tegen dezelfde vragen aan, binnen hun eigen specifieke context. Niemand van ons heeft een glazen bol, maar we kunnen op basis van onze expertise wel maatwerk leveren voor bedrijven. En ons onderzoeksconsortium gaat ook adviseren, dat doen vooral de partijen die gespecialiseerd zijn op dat gebied.”

www.cfpb.nl
www.wewerkenthuis.nl

BOVEN

Factoren die een positieve invloed hebben op de productiviteit bij thuiswerken.

FOTO ONDER

De mogelijkheid om thuis geconcentreerd te kunnen werken leidt tot verhoging van de productiviteit. Hier afgebeeld is het kantoor in het woon-werkhuis van VASD.

(Foto: Dennis Brandsma)